

Posudek oponentky bakalářské práce

Autorka: Veronika Šmídlová

Název práce: Sociální práce s matkami malých dětí závislými na drogách

Vedoucí BP: doc. PhDr. Eva Křížová, Ph.D.

Autorka posudku: Mgr. Eliška Hudcová, Ph.D.

Kritéria hodnocení:	Hodnocení (1 – 4): 1 = nejlepší 4 = nejhorší
Odůvodnění relevance tématu vzhledem k oboru sociální a pastorační práce	1
Veronika Šmídlová se ve své bakalářské práci věnuje tématu žen se závislostí na drogách, které mají děti (vymezené ve věkové kategorii 0-6 let). Drogová závislost je obecně odchylná od obecně přijímaných společenských norem, která má negativní přímé dopady na jedince se závislostí, na jejich děti a potažmo na celou společnost, a to hned na několika rovinách. Lidé se závislostí na návykových látkách se zcela určitě dostávají do konfliktů se společností, a řeší problémy, na které jim často nestačí jejich vlastní zdroje a kompetence. Problematika tak spadá do oblasti sociální práce, proto je zvolené téma relevantní vzhledem ke studovanému oboru a je také v práci zdůvodněno.	
Kvalita teoretického/konceptuálního rámce práce	3
Autorka svůj text začíná ze značně široké perspektivy, od definic samotné sociální práce, zákonného vymezení činnosti sociálního pracovníka. Věnuje se definicím drogové závislosti, postupně tematiku zužuje přes protidrogovou politiku ČR, vnímání drogové závislosti u veřejnosti, k existujícím sociálním službám a dalším oblastem v této oblasti. Dostává se k ženám se závislostí na drogách, jejich rodičovské roli, problematickým momentům, které mohou být spouštěči závislosti. Popisuje na základě kompilace literárních zdrojů situaci dětí svých matek se závislostí a rozpor mezi povinností péče o dítě a závislostí, které nedokáží matky vzdorovat, což ústí v zanedbávání dětí a jejich strádání. V textu se objevují důležitá témata jako emocionální deprivace, <i>attachment</i> , bazální jistota a bezpečí, sekundární negativní vlivy na vývoj dítěte. Studentka na jednom místě uvádí: „Děti často pociťují rozhořčení nad tím, že rodič upřednostňuje drogy před pozorností, která by měla být správně věnována jim. Přitom by jim stačilo tak málo. Nežádají si nic výjimečného, pouze chtějí, aby si jich někdo všiml, měl o ně starost a projevoval jim svou lásku. Toho ale většinou rodiče chyceni v zajetí drog nejsou schopni.“ (s. 44). Autorka sice odkazuje na autora (s kolektivem) a stránku, ale není zjevné, jde-li o přímou citaci, nebo parafrázi. Podobným způsobem pracuje v celém textu. Věnuje se právům dítěte. Následně tematizuje sociální práci s uživateli drog. Studentka se zaměřuje na bezpečné a respektující prostředí, které stojí v jádru přístupů sociální práce, vztahuje se tak ke zmiňovanému terapeutickému paradigmatu. Důležité by bylo zmínit, že sociální práce má i funkci kontrolní, kdy musí aplikovat moc, dozor, dohled, protože může docházet k rizikovým situacím jak pro klientky samotné, tak pro jejich děti a společnost jako celek (tématu kontroly v soc. práci se věnuje v ČR např. R. Janebová). I některé další koncepty by měly být lépe vysvětleny. Např. uvádí pojem <i>empowerment</i> (s. 56) – jak konkrétně probíhá? Kdo je do něj zapojen? Tato opatrnost v proniknutí pod povrch a setrvání na obecné rovině se v práci objevuje často. Když píše o podpoře „závislých matek“ (matek se závislostí na drogách, kap. 4.2). zmiňuje se o navázání spolupráce a stanovení jejího cíle – kdo, v rámci čeho? Bylo by vhodné v této části být co nejkonkrétnější. Autorka by měla zmínit, co konkrétně sociální práce dělá – např. provádí výměnný injekční program, poradenství v oblasti snižování rizik při užívání návykových látek, individuální plánování, doprovázení klientů do zdravotnických zařízení a na úřady, zajištění dokladů, dávek, bydlení, zdravotnické péče, provádí motivační rozhovory s uživateli, koordinuje poskytování jiných sociálních a zdravotnických služeb. Poradensky pracuje s blízkými osobami uživatelů návykových látek, pravidelně vyhodnocuje situaci klienta a efekt péče. Připravuje a realizuje osvětové kampaně a besedy, zejména pro školská zařízení atp. Tvrzení by bylo vhodné doprovodit kazuistikou, příkladem. Je dobře, že jsou v závěru uvedeny příklady konkrétních organizací, které se matkám se závislostí na drogách věnují, a to včetně podpory rodiny, ale celkově větší specifikace metod, technik a nástrojů zde chybí.	

Studijní program Sociální a pastorační práce
Evangelická teologická fakulta
Univerzita Karlova

Problematicke drog a žen Veronika Šmídlová věnuje cca 15 stran. Zmiňuje kontext, mnoho důležitých pojmů vážících se k problematice i možnostem pomoci. Ale oponentka by uvítala kromě shromažďování informací také jejich hlubší analýzu a kritický pohled – reflexi.	
Formulace cílů, výzkumných otázek či hypotéz	2
<p>Autorka hned v úvodu zmiňuje několik obecných tvrzení/předpokladů, totiž že perspektiva sociální práce je spíše chápavá, pokud jde o pohled na matky se závislostí na drogách s malými dětmi, který naopak „společnost“ obecně odsuzuje. Sama pak odpovídá, že adekvátní reakce se nachází mezi těmito póly. Na tomto základu staví cíle své práce, jimiž je prozkoumat přístupy sociální práce a její nástroje pomoci matkám, a dále nakolik žena užívající drogy zvládá svou roli matky a jaké má taková situace dopady na vychovávané dítě.</p> <p>Cíle jsou takto formulované konkrétní a jasné. Tematika je zasazena do oboru sociální práce. V textu není představeno žádné konkrétní teoretické východisko, přestože autorka zmiňuje „terapeutické paradigma“, přičemž odkazuje na práci Nepustila a Gregorové (2020) s tím, že terapeutické paradigma se „zakládá na předpokladu, že příčinou potíží je deficit schopnosti jednotlivce nebo rodiny adaptovat se na sociální prostředí“ (s. 14). Přitom terapeutické paradigma obvykle operuje s pojmy porozumění, psychosociální pohoda, budování vztahu (Navrátil, P. <i>Teorie a metody sociální práce</i>, 2001). Stanovené cíle však této problematice odpovídají.</p> <p>Možná by stálo za to v úvodu uvést, že se jedná o práci deskriptivní, teoretickou, vystavěnou na analýze dostupné odborné literatury a dalších zdrojů.</p>	
Metody získávání a analýzy dat a jejich použití	-
Bakalářská práce metodologickou část neobsahuje.	
Kvalita závěrů práce	2-3
<p>Stanovenými cíli bakalářské práce bylo prozkoumat přístupy sociální práce a její nástroje pomoci matkám, a dále nakolik žena užívající drogy zvládá svou roli matky a jaké má taková situace dopady na vychovávané dítě. V diskusi a závěru studentka píše, že se v práci „snažila předestřít, proč je důležité na drogové uživatele pohlížet s láskou a porozuměním“ (s. 66). Shrnuje základní zjištění z literatury, že je třeba při řešení volit mezioborovou spolupráci, bezpředsudečné přístupy v práci s klientkami, sledování jejich kompetencí a silných stránek a další. Otázka do diskuse je nabídnuta v jejím postřehu, že není povinné nahlásit podezření na zanedbávání dítěte běžnými občany (s. 66), ale dále již není rozveden žádný praktický návrh, doporučení, opatření, dosavadní zkušenost, nějaký příklad dobré praxe, či jak se k tomu kloní odborná veřejnost. Přetrvávají obecná tvrzení převzatá z literatury.</p>	
Práce se zdroji	2
<p>V bakalářské práci je udržen jednotný standard odkazování na literaturu a prameny, v seznamu literatury studentka uvádí ISBN. Je logicky rozčleněna na literaturu, elektronické zdroje a zákony. Studentka využila i cizojazyčnou literaturu (AJ).</p> <p>V práci mohla být uvedena krátká kapitola o zvolených zdrojích, na základě jaké logiky byly vybrány, z jakého vzorku, v jakém období byla literatura napsána, jak s ní autorka pracovala a jak ji využívala pro naplnění cíle své práce.</p> <p>Někdy až nekriticky přejímá tvrzení nalezená v odborné literatuře. Často by bylo dobré věty krátce uvést ve stylu: Dočkal (2000) ve své publikaci uvádí ... Čtenář by snáze poznal, co je myšlenkou autorky a kde přejímá názor někoho jiného.</p>	
Struktura práce, formulační a gramatická úroveň, grafická úprava	1
<p>Bakalářská práce je standardně a přehledně strukturována na úvod, čtyři hlavní kapitoly a diskusi se závěrem. Po formální stránce je naprosto v pořádku. To platí rovněž pro gramatickou úroveň práce, nenalezla jsem žádné nedostatky. S formulacemi se autorka poradila bez problémů. Na několika studentka mohla být důslednější v parafrázování.</p>	

**Studijní program Sociální a pastorační práce
Evangelická teologická fakulta
Univerzita Karlova**

Celková známka před obhajobou:

Jako celek hodnotím práci jako zdařilou a samozřejmě ji **doporučuji** k obhajobě.

C

Otázky k obhajobě:

1. Připravte si prosím příklad kazuistiky (z vlastní praxe, z literatury), která by představila činnosti sociálního pracovníka při práci s matkou malého dítěte závislou na drogách. Jaké konkrétní postupy volí, jaké metody využívá, ve kterých oblastech poskytuje matce a dítěti podporu? Buďte prosím co nejkonkrétnější.
2. Setkala jste se sama s preventivními protidrogovými programy? Považujete je za dostatečně efektivní? Co byste případně v této problematice doporučila?
3. Jaká byla Vaše motivace pro sepsání této bakalářské práce?

V Mladé Boleslavi dne 12.1.2023

.....

Podpis oponentky práce.